

RAZGOVOR Srećko Horvat, autor knjige »Ljubav za početnike«

Ljubav mistificiram i demistificiram

■ *Kada čujemo pjesmu koju smo slušali s osobom koju smo voljeli, a sada nismo s njom, mi ćemo se uvijek sjetiti te osobe, a tako je i s filmovima*

Neven SVILAR

Nakon niza zapaženih naslova kao što su »Znakovi postmodernog grada«, »Diskurs terorizma« i »Totalitarizam danas«, teoretičar i filmski kritičar Srećko Horvat objavio je »Ljubav za početnike«, knjigu u kojoj se semiološkim teorijskim aparatom služi ne samo kako bi interpretirao Barthesove, Lacanove ili Freudove postavke o ljubavi, već jednako tako i za analizu brojnih primjera iz književnosti i pogotovu filmske umjetnosti.

O mogućnostima semiološke analize ljubavi, o Barthesu, Lacanu, pop glazbi, ali i o kontroverzama koje je »Ljubav za početnike« izazvala po objavljivanju, s Horvatom smo razgovarali na Interliberu, gdje je knjiga predstavljena.

Između književnosti i publicistike

■ **Kako ocjenjujete recepciju svojih knjiga, a pogotovo »Ljubavi za početnike«, budući da je Vaš diskurs prilična rijetkost izvan znanstvene zajednice te manje-više novost među izdanjima naših velikih izdavača?**

- Ključni je problem u Hrvatskoj što još vrijedi klasična diferencijacija pa se još tekstovi dijele po žanrovima u smislu opreke između književnosti i publicistike odnosno znanstvenog diskursa, a ono što kod nas još nije zaživjelo, a nadam se da je moja posljednja knjiga išla upravo u tom smjeru, jest neki diskurs između navedenoga. To je diskurs koji je prisutan u Francuskoj još od 60-ih godina i autora kao što su Roland Barthes, Julija Kristeva i ostalih vodećih mislilaca poststrukturalizma.

Naravno, moglo bi se tvrditi da je danas nemoguće više biti poststrukturalist, ali poenta je u tome da takav diskurs ne nalaze da se, ako pišem o nekoj temi, moram unaprijed striktno opredijeliti hoće li to biti teorijski diskurs ili nekakav osobni diskurs.

Problem s ovom knjigom, što se vidi iz nekih potpuno promašenih kritika, leži u tome da joj neki ljudi prilaze kao teorijskoj knjizi - jer ne znaju kako drugačije.

Drugi problem je da su neki ljudi, budući da se na koricama knjige nudi pozitivan sud o knjizi iz pera Slavoj Žižeka, pristupili knjizi iz tog rakursa. No veći je utjecaj, dakako, imao Barthes.

Naravno, problem je da u Hrvatskoj čak ni u prijevodnoj literaturi nisu zaživjele te tzv. »in between« knjige koje se nalaze između literature i teorije, pa tako ako danas imate književnost u kojoj netko citira teorijske izvore, onda će mu

ZLATKO KALLE

Srećko Horvat: Naši kritičari ne čitaju knjige u cijelosti

zamjerati da kako on sad može citirati neke teorijske autoritete, a s druge strane ako se neki teoretičar pograva s literarnim stilom, onda će mu zamjerati da kako u ozbiljnom znanstvenom diskursu može imati izlete u osobni diskurs. Mislim da je to kod nas još problem i stvarno ne znam kada će se to promijeniti.

Od Fromma do Lacana

■ **Kada govorimo o ljubavi**

»Problem je da u Hrvatskoj čak ni u prijevodnoj literaturi nisu zaživjele knjige koje se nalaze između literature i teorije

vi, kod nas još uvijek vrijede zastarjele postavke autora kao što je npr. jedan Erich Fromm i njegovo »Umijeće ljubavi«?

- Pa upućeni, to, dakako, znaju, štoviše, predaju se čitavi kolegiji posvećeni svakomu od tih pojedinih mislilaca međutim, naši »književni kritičari« u stanju su reći da Horvat ne citira »ništa što je Lacan napisao o zaljubljenosti ili čak ljubavi«, već ističe »njegovu tvrdnju da se značenje ne može pronaći izvan teksta«. Lacan je doista

teško štivo i ne zamjeram nikomu ako ne razumije da se za Lacana ni ljubav ni zaljubljanje ne može pronaći izvan okvira jezika. Lakše je naravno pribjeći klasičnoj - i zapravo zastarjeloj - dihotomiji između ljubavi i zaljubljenosti koja je poznata još od Fromma. ■ **Upravo Vam je to prije nekoliko dana zamjerio jedan kritičar koji je, među ostalim, bio revoltiran činjenicom što niste razli-**

VEZA GLAZBE I LJUBAVI

Princip nenadanog sjećanja

■ **Općenito često govorite o neraskidivoj vezi glazbe i ljubavi. Možete li još nešto reći o tome?**

- To je istina, no ne mislim da je glazba tu jedinstvena, odnosno glazba nema nekakav primat nad nekim drugim sferama kada se govori o procesu zaljubljanja i ljubavi, kao što su, recimo, kuhanje ili grad, odnosno mjesta kojih se sjećamo. Jednostavno, sve te sfere funkcioniraju kao znakovi koji u određenim fazama ljubavi dolaze do izražaja.

Primjerice, ako odem u Parc de la Villette u Parizu, prisjetit ću se trenutka kada sam s voljenom osobom bio tamo, odnosno ako kuham određeno jelo ili jedem određeno jelo, što je već Proust pokazao sa svojim kolačićima madeleine, ja ću se prebaciti u kontekst u kojem sam to izvorno jeo.

Isti princip nenadanog sjećanja vrijedi i za glazbu: odjednom se pojavi val sjećanja koji će nas prisiliti da se premjestimo iz trenutka »ovdje i sada« u trenutak koji naprosto nema veze s realnošću, već je trenutak fantazmi. U tom smislu je glazba bitna za ljubav.

kovali ljubav i zaljubljenost...

- Smatram da je problem nekih naših kritičara u tome što uopće ne čitaju knjige u cijelosti, što se nahode po nekim prevladanim autoritetima kao što je opozicija zaljubljenosti i ljubavi kod Ericha Fromma, te što kritike uglavnom pišu po narudžbi kojekakvih interesnih skupina ili liječeći vlastite frustracije.

Alegorija Kafkina »Dvorca«

■ **Ne pokazuje li upravo to da je interpretacija provizorna i u dosta velikoj mjeri arbitrarna?**

- Upravo je u tome stvar. Pitanje je tko je Gospodar značenja, i to je sve, kao što je još ustvrdio Humpty Dumpty. A naši se nazoviknjiževni kritičari često ponašaju kao da upravo oni i samo oni posjeduju ključ značenja. Da ne bude zabune, negativne kritike su u načelu poticajne, ali ne i kada je evidentno da kritičar uopće nije pročitao ili razumio knjigu.

Indie bendovi, opera i klasika

■ **Intertekstualnost i citatnost, koktel autora kao što su Barthes ili Lacan te pjesama poput Conora Obersta ili Interpola, reference na brojne filmove kao što su »Annie Hall«, »Posljednji tango u Parizu« ili »Devet pjesama«. Mislite li da takvo nešto može zaprepastiti ljude, s obzirom na to da kod nas još postoji razlika visoke i niske kulture?**

- Sada ću reći nešto što će sigurno zaprepastiti mnoge. Naime, meni su Connor Oberst ili Erlend Oye iz Kings of Convenience, u segmentu kojim se ovdje bavim, dakle u ljubavi, jednako važni autoriteti kao recimo jedan Barthes ili jedan Freud. Upravo zato se na kraju moje knjige nalazi soundtrack odnosno filmografija; dakle glazba i filmovi bitan su dio knjige i utjecali su na pisanje knjige, jer zaljubljanje ne možemo odvojiti od glazbe i filmova koje smo slušali i gledali u tom periodu.

Navest ću samo jedan na izgled banalan primjer. Kada čujemo pjesmu koju smo slušali s osobom koju smo voljeli, a sada nismo s njom, mi ćemo se uvijek sjetiti te osobe, a tako je i s filmovima. Zato ih nipošto ne bismo smjeli obezvrjeđivati u smislu klasične diferencije koja vrijedi kod nas između visoke i niske kulture. Meni indie bendovi ni po čemu nisu niska kultura ili niža od opere ili klasične glazbe. I tu se slažem sa svojim kolegom i prijateljem Marijanom Krivakom, kaže kako su The Clash na njegov stav prema svijetu još uvijek učinili mnogo više negoli pročitane filozofske i ine knjige.

DUŠKO JARAMAZ

Katedrala sv. Jakova u Šibeniku

BAŠTINA Likovna radionica »Jurjeva katedrala«

Darovnice za šibensku katedralu

ŠIBENIK - Likovni radovi nastali tijekom četvrte likovne radionice »Jurjeva katedrala« prikazani su u Galeriji svetog Krševana koja svake jeseni ugošćuje tu umjetničku manifestaciju.

U radu ovogodišnje likovne radionice sudjelovali su i svoja djela darovali za obnovu Katedrale sv. Jakova u Šibeniku: Zdenka Bilušić, Robert Budor, Lovre Jakšić, Igor Juran, Koraljka Kovač, Tomislav Kršnjavi, Sara Lovrić Caparin, Lana Martinović Čala, Jurgen Mitransky, Zlatko Modrić, Antonija Modrušan, Vedran Perković i Matko Trebotić. Jednu svoju liku donirao je i Tonko Ninić kojemu je slikarstvo pored violine velika ljubav.

Kako ističe Ive Šimat Banov, svatko od umjetnika zna da je veličina Jurjeve katedrale planetarna i da će njezina slava i milost svima dati smisao.

- Sve što se radi u njezino ime, više je na našu nego njezinu slavu. Stoga smatram da radove ne bi trebalo previše isticati, smatra Šimat Banov.

Zahvaljujući umjetničkoj bratovštini - likovnoj radionici koju je pokrenuo biskup šibenski Ante Ivas, već je stvorena značajna zbirka, gotovo mala pinakoteka u kojoj ima slika, kipova, grafika... Kao i prijašnjih godina teme umjetničkih radova su različite, a prevladavaju one sa sakralnim motivima.

Biskup Ante Ivas zadovoljan je životom Likovne radionice u kojoj su dosad sudjelovali brojni eminentni, ali i manje poznati umjetnici kojima je zajednička crta ljubav prema šibenskoj katedrali, spomeniku sa Unescove liste svjetske baštine.

Pavao Roca, ravnatelj Galerije sv. Krševana, ističe kako su umjetnici dali ono najbolje od sebe stvarajući svoja djela posvećena katedrali. Izrazio je nadu da će se dogodne prijaviti još više mladih umjetnika koji se bave novim medijima i tako ovom likovnoj koloniji dati novi pečat. [J. Klisović]

FESTIVAL U Lisinskom 22. studenoga

Nastupaju dječji zborovi

ZAGREB- Hrvatski dječji festival, na kojem se tradicionalno jedanput godišnje predstavljaju najbolja glazbena djela za dječje zborove te literarna i likovna ostvarenja djece, održat će se 22. studenoga u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskoga pod motom »Djeca nose svjetove na dlanu«. Na Festivalu će se predstaviti 23 nove pjesme hrvatskih autora koje tematski pokrivaju svu dječju dob, od vrtičkih

tema, preko prvih ljubavi do poruka svijetu, najavio je umjetnički ravnatelj Festivala Dalibor Paulik. Među 20-tak zborova iz Zagreba sudjeluje njih četiri, a najviše, čak sedam, ih je iz Primorsko-goranske županije, napomenuo je Paulik. Zorica Klinžić, ravnateljica tog programa, rekla je da je izabran 21 literarni rad od pristiglih 178, te 16 likovnih od 300 prijavljenih, dodala je. [Hina]